

Inkluderende språk

Språk er makt. Hvor inkluderende er språket på kommunens nettside, i kommunale handlingsplaner strategier, vedtak og uttalelser? Brukes det et språk som er positivt og inkluderende?

Her er to eksempler på hvordan språket kan gjøres mer inkluderende:

Å falle utenfor

Dette er en talemåte som ofte brukes for å beskrive at noen ikke deltar, for eksempel i arbeidslivet eller på en fritidsaktivitet. Man sier: «Personer med funksjonsnedsettelse har større sjanse for å falle utenfor arbeidslivet». Men blir det egentlig riktig? For det er vel ikke slik at de faller ut av arbeidslivet av seg selv? Det vil være mer riktig å si: «De av oss med funksjonsnedsettelse opplever at mangel på tilrettelegging, og barrierer i arbeidslivet, hindrer oss fra å delta på lik linje med andre».

De av oss

Å si de av oss i stedet for de eller dere er en måte å inkludere alle i samtalen på. For eksempel: I stedet for å si «de som har nedsatt hørsel», så kan man si «de av oss som har nedsatt hørsel».

Barn og unge:

Artikkel 5 Likhhet og ikke-diskriminering
Artikkel 6 Kvinner med nedsatt funksjonsevne
Artikkel 7 Barn med nedsatt funksjonsevne
Artikkel 8 Bevisstgjøring
Artikkel 9 Tilgjengelighet
Artikkel 10 Retten til liv
Artikkel 11 Risikosituasjoner og humanitære nødssituasjoner
Artikkel 12 Likhhet for loven
Artikkel 13 Tilgang til rettssystemet
Artikkel 14 Frihet og personlig sikkerhet
Artikkel 15 Frihet fra tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff
Artikkel 16 Frihet fra utnyttning, vold og misbruk
Artikkel 17 Vern om personlig integritet

Artikkel 18 Statsborgerskap og bevegelsesfrihet
Artikkel 19 Retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet
Artikkel 20 Personlig mobilitet
Artikkel 21 Ytringsfrihet og meningsfrihet, og tilgang til informasjon
Artikkel 22 Respekt for privatlivet
Artikkel 23 Respekt for hjemmet og familien
Artikkel 24 Utdanning
Artikkel 25 Helse
Artikkel 26 Habilitering og rehabilitering
Artikkel 27 Arbeid og sysselsetting
Artikkel 28 Tilfredsstillende levestandard og sosial beskyttelse
Artikkel 29 Deltakelse i det politiske og offentlige liv
Artikkel 30 Deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyelse og idrett.

Universell utforming av grunnskolen
Hvor er vi i 2021?

Hvordan står det til med universell utforming i norske skoler?

- 65% anser at det ikke er universelt utformet
- 63% har ikke tiltaksplan/retningslinjer for å bedre tilgjengelighet
- 40% oppgir at de opplever barrierer for aktiviteter og undervisning på grunn av utformingen av det fysiske miljøet
- Kun 17 % mener de har god kompetanse på universell utforming

Unge funksjonshemmede

Universell utforming av grunnskolen

Hvor er vi i 2021?

- Mangel på inkludering i gymundervisningen
- Mangel på inkludering i aktiviteter som skoleutflukter, idrettsdager og lignende

FRITID FOR ALLE
– UTEN FORDOMMER

Selvbestemmelse:

Artikkel 5 Likhet og ikke-diskriminering

Artikkel 6 Kvinner med nedsatt funksjonsevne

Artikkel 7 Barn med nedsatt funksjonsevne

Artikkel 8 Bevisstgjøring

Artikkel 9 Tilgjengelighet

Artikkel 10 Retten til liv

Artikkel 11 Risikosituasjoner og humanitære nødssituasjoner

Artikkel 12 Likhet for loven

Artikkel 13 Tilgang til rettssystemet

Artikkel 14 Frihet og personlig sikkerhet

Artikkel 15 Frihet fra tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff

Artikkel 16 Frihet fra utnyttning, vold og misbruk

Artikkel 17 Vern om personlig integritet

Artikkel 18 Statsborgerskap og bevegelsesfrihet

Artikkel 19 Retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet

Artikkel 20 Personlig mobilitet

Artikkel 21 Ytringsfrihet og meningsfrihet, og tilgang til informasjon

Artikkel 22 Respekt for privatlivet

Artikkel 23 Respekt for hjemmet og familien

Artikkel 24 Utdanning

Artikkel 25 Helse

Artikkel 26 Habilitering og rehabilitering

Artikkel 27 Arbeid og sysselsetting

Artikkel 28 Tilfredsstillende levestandard og sosial beskyttelse

Artikkel 29 Deltakelse i det politiske og offentlige liv

Artikkel 30 Deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyelse og idrett.

Rett til selvbestemmelse- fra vergemål til beslutningsstøtte

- Vergemålsloven §33:

Dersom personen ikke er i stand til å danne, holde fast ved eller formidle sine ønsker, skal den beste tolkningen av personens vilje og preferanser legges til grunn ved vurderingen av hva han eller hun ønsker. Ved tolkningen skal det, når dette er relevant, blant annet legges vekt på hva personen gir uttrykk for, personens verdier, livssyn, tidligere ønsker og oppfatninger, personens forståelse og hvordan noen som har hatt varig og løpende kontakt med personen, tolker personens vilje og preferanser. Vergen kan ikke foreta handlingen dersom det etter en samlet vurdering må legges til grunn at den er i strid med personens ønsker